

Lech Kolago

Biografia naukowa Profesora dr. hab. Marka Jaroszewskiego

Studia Germanica Gedanensia 18, 9-12

2008

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Lech Kolago

Biografia naukowa Profesora dr. hab. Marka Jaroszewskiego

Profesor Marek Jaroszewski przyszedł na świat 1 stycznia 1944 roku w Otwocku koło Warszawy w rodzinie lekarza pediatry. W latach 1950–1957 uczęszczał do szkoły podstawowej, a następnie w latach 1957–1961 do Liceum Ogólnokształcącego nr 33 w swoim rodzinnym mieście. Była to klasa o rozszerzonym profilu językowym, a więc, oprócz innych przedmiotów, uczył się łaciny, języka rosyjskiego i niemieckiego. Po uzyskaniu świadectwa dojrzałości w 1961 roku i po pomyślnym zdaniu egzaminów wstępnych rozpoczął studia w zakresie filologii germańskiej w ówczesnej Katedrze Filologii Germańskiej na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Warszawskiego. Marek Jaroszewski był studentem drugiego rocznika studentów germanistyki w reaktywowanej w roku 1960 Katedrze Filologii Germańskiej. Katedra ta, po okresie wspianego rozkwitu w czasie międzywojennym przede wszystkim dzięki aktywności profesora Zygmunta Łempickiego, była zamknięta ze względów politycznych po drugiej wojnie światowej. Profesor Łempicki zginął w 1943 roku w niemieckim obozie koncentracyjnym w Oświęcimiu. Drugi rocznik studentów powojennej germanistyki warszawskiej rozpoczynających studia w 1961 roku był już nieco liczniejszy od pierwszego, rozpoczynającego studia w 1960 roku, i liczył ponad 30 studentów. Nauczycielami akademickimi studenta Marka Jaroszewskiego byli: doc. dr hab. Emil Adler, dr Jan Czochrański, doc. dr hab. Elida Maria Szarota, dr Eugenia Sowińska, doc. dr Florian Witeczuk oraz przysłani z Niemieckiej Republiki Demokratycznej profesorowie literaturoznawcy i językoznawcy: prof. dr Thomas Höhle, prof. dr Hans Joachim Gernentz, dr Günter Hartung. Katedra Filologii Germańskiej mieściła się początkowo w czterech małych pokojach przy ul. Oboźnej 8 w kampusie Uniwersytetu: jeden z nich spełniał funkcję sekretariatu, a drugi był gabinetem Kierownika Katedry, trzeci pokojem profesorów i docentów, a czwarty – największy – stanowił zarówno bibliotekę jak i czytelnię germanistyczną. Księgozbiór rozmieszczony był również w pokoju Kierownika Katedry i pokoju profesorów. Na seminarium magisterskie student Marek Jaroszewski uczęszczał do pani doc. dr hab. Elidy Marii Szaroty – wybitnej specjalistki w dziedzinie literatury barokowej i romantycznej. Pod jej kierunkiem napisał pracę magisterską na temat

teorii noweli i praktyki nowelistycznej Johanna Wolfganga Goethego, Ludwika Tiecka i Henryka Kleista, obronioną z wyróżnieniem w lipcu 1966 roku.

Kilkumiesięczna praca zarobkowa w Państwowym Wydawnictwie Naukowym w roku 1966 w Warszawie na stanowisku starszego asystenta przy opracowywaniu niemieckiej wersji Encyklopedii Wiedzy o Polsce pozwoliła Markowi Jaroszewskiemu poznać podstawy warsztatu pracy redaktora, co miało procentować w przyszłości.

W październiku 1966 mgr Marek Jaroszewski podejmuje pracę w Katedrze Filologii Germańskiej, początkowo jako asystent-stażysta zapoznawał się przez rok z pracą sekretariatu oraz biblioteki Katedry, od października 1967 zostaje awansowany na stanowisko asystenta, a następnie – od października 1969 roku – na stanowisko starszego asystenta w Katedrze Filologii Germańskiej na ówczesnym Wydziale Filologii Obcych Uniwersytetu Warszawskiego.

W pracy zawodowej mgr Marek Jaroszewski skoncentrował się na badaniach nad twórczością niemieckiego pisarza okresu późnego romantyzmu E.T.A. Hoffmanna. W marcu 1975 roku Rada Wydziału Filologii Obcych Uniwersytetu Warszawskiego nadała mu stopień naukowy doktora nauk humanistycznych na podstawie rozprawy doktorskiej pt. „Powieść E.T.A. Hoffmanna ‘Lebensansichten des Katers Murr’ – struktura i problematyka utworu”, napisanej pod kierownictwem naukowym prof. Elidy Marii Szaroty. W październiku 1975 roku dr Marek Jaroszewski został awansowany na stanowisko adiunkta w Instytucie Germanistyki na Wydziale Filologii Obcych, który to Wydział został przemianowany we wrześniu 1982 roku na Wydział Neofilologii Uniwersytetu Warszawskiego. Na tym stanowisku pracował do końca września 1994 roku. Dwukrotnie, w latach 1975–1978 oraz w 1981 roku, pełnił funkcję wicedyrektora w Instytucie Germanistyki. Zainteresowania badawcze dra Marka Jaroszewskiego koncentrowały się wówczas na tematyce polskiej w literaturze niemieckiej. Kolokwium habilitacyjne odbyło się na podstawie rozprawy „Der Novemberaufstand in der zeitgenössischen deutschen Literatur und Historiographie” („Powstanie listopadowe we współczesnej mu literaturze i historiografii niemieckiej”) i przedłożonej niezbędnej dokumentacji w 1991 roku. W październiku 1993 dr hab. Marek Jaroszewski podejmuje pracę na drugim etacie w Katedrze Filologii Germańskiej na Wydziale Filologiczno-Historycznym Uniwersytetu Gdańskiego na stanowisku adiunkta habilitowanego. Od października 1994 do chwili obecnej Katedra Filologii Germańskiej Uniwersytetu Gdańskiego, a od 1997 roku Instytut Filologii Germańskiej Uniwersytetu Gdańskiego jest podstawowym miejscem pracy prof. Marka Jaroszewskiego. W latach 1994–1999 prof. Marek Jaroszewski łączył pracę na Uniwersytecie Gdańskim z pracą na pół etatu w Instytucie Germanistyki Uniwersytetu Warszawskiego, w którym, w latach 1993–1996, piastował funkcję przewodniczącego Rady Instytutu Germanistyki Uniwersytetu Warszawskiego.

Od roku 1996 do 1997 był Kierownikiem Katedry Filologii Germańskiej Uniwersytetu Gdańskiego, która dzięki jego staraniom została przekształcona w Instytut Filologii Germańskiej. Przez dwie kadencje, w latach 1997–2002,

sprawował funkcję Dyrektora tego Instytutu. Utrwalił i rozwinął wówczas partnerską współpracę z DAAD oraz uniwersytetami w Bremie i Siegen, intensyfikując wymianę naukową i studencką. Uczynił z rocznika „*Studia Germanica Gedanensia*”, którego był redaktorem naukowym w latach 1997–2002, periodyk liczący się w środowisku germanistycznym w Polsce i Niemczech. W latach 1996 do 2002 kierował Zakładem Historii Literatury Niemieckiej na gdańskiej germanistyce, od 2002 kieruje także Zakładem Literatury Niemieckiej XIX i XX wieku. W październiku 2007 roku Marek Jaroszewski otrzymał tytuł naukowy profesora nauk humanistycznych, a w czerwcu 2008 – stanowisko profesora zwyczajnego.

Działalność naukowa prof. Marka Jaroszewskiego skupia się wokół następujących kręgów badawczych: 1. literatura niemiecka pierwszej połowy XIX wieku, zwłaszcza literatura późnego romantyzmu i Młodych Niemiec, 2. współczesna literatura niemiecka, 3. związki niemiecko-polskie w literaturze, historii i kulturze XIX i XX wieku, 4. recepcja literatury niemieckiej w Polsce.

Głównym przedmiotem jego zainteresowania jest zjawisko wzajemnego przenikania się literatury i historii, o czym świadczą liczne publikacje prof. Jaroszewskiego w zakresie związków niemiecko-polskich i polsko-niemieckich w literaturze, historii i kulturze XIX i XX wieku. Wiele z tych prac zostało zarejestrowanych w bibliografii „*Deutsch-polnische Beziehungen in Geschichte und Gegenwart 1900–1998*”, herausgegeben von A. Lawaty und W. Mincer unter Mitwirkung von A. Domańska, Bd. 1–4, Harrassowitz Verlag, Wiesbaden 2000. Do najważniejszych wśród nich należy zaliczyć wspomnianą powyżej rozprawę habilitacyjną „*Der Novemberaufstand in der zeitgenössischen deutschen Literatur und Historiographie*“, wydaną nakładem własnym, Warszawa 1989, a następnie wydaną w Wydawnictwach Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 1992, z rozszerzoną bibliografią. Wspomniana rozprawa oraz dwa inne artykuły zostały umieszczone w bibliografii do hasła „*Polenliteratur*” w standardowej encyklopedii Gero von Wilperta „*Sachwörterbuch der Literatur*”, Stuttgart 2001.

Kolejnym rezultatem zainteresowań prof. Jaroszewskiego stosunkami niemiecko-polskimi i polsko-niemieckimi w literaturze niemieckiej i polskiej oraz historii XIX i XX wieku był tom artykułów z lat 1990–1995 pt. „*Literatur und Geschichte. Studien zu den deutsch-polnischen Wechselbeziehungen im 19. und 20. Jahrhundert*“, Warszawa 1995.

Ważnymi pozycjami w dziedzinie badań nad literaturą niemiecką pierwszej połowy XIX wieku, z którymi łączy się szereg publikacji powstałych w różnych fazach pracy badawczej prof. Jaroszewskiego, są książkowa wersja rozprawy doktorskiej „*Powieść E.T.A. Hoffmanna ‘Kota Mruczysława poglądy na życie’. Próba monografii*”, Warszawa 1994 oraz ostatnia książka o E.T.A. Hoffmannie „*Życie i twórczość E.T.A. Hoffmanna (1776–1822)*”, Gdańsk 2006.

Kolejnymi polami badawczymi prof. Jaroszewskiego jest współczesna literatura niemiecka oraz jej recepcja w Polsce, a rezultatem tych badań jest seria artykułów publikowanych w tomach zbiorowych, jak i czasopismach naukowych.

Prof. Jaroszewski jest członkiem wielu towarzystw naukowych: Stowarzyszenia Germanistów Polskich, Stowarzyszenia Günтера Grassa w Gdańsku, E.T.A. Hoffmann-Gesellschaft e.V., Harro-Harring-Gesellschaft e.V., Internationale Novalis-Gesellschaft e.V.

Na szczególne podkreślenie zasługuje inicjatywa prof. Jaroszewskiego zintensyfikowania badań w środowisku germanistycznym Uniwersytetu Gdańskiego nad literaturą niemiecką regionu gdańskiego i nadbałtyckiego przy współpracy z germanistami i skandynawistami niemieckimi i szwedzkimi. Pierwszym owocem tych działań stała się publikacja pracy zbiorowej „1000 Jahre Danzig in der deutschen Literatur. Studien und Beiträge”, Gdańsk 1998, pod redakcją prof. Jaroszewskiego. Inne wyniki tych badań oraz badań nad pokrewną problematyką publikował prof. Jaroszewski „na bieżąco” w roczniku „Studia Germanica Gedanensia” oraz w formie artykułów w tomach zbiorowych.

Prof. Jaroszewski wielokrotnie reprezentował polską naukę, szczególnie germanistykę polską, na kongresach, konferencjach, sympozjach, w dyskusjach panelowych krajowych i zagranicznych. Był organizatorem i współorganizatorem liczących się konferencji naukowych i kongresów. Wygłaszał wykłady gościnne w Niemczech i w Polsce. Prowadził też szeroko zakrojoną działalność popularnonaukową, wygłaszając odczyty i prowadząc spotkania autorskie. Napisał 140 haseł z literatury niemieckiej dla Wielkiej Encyklopedii PWN (2001–2005). W swojej ponad czterdziestoletniej działalności dydaktycznej prowadził wszystkie rodzaje zajęć literaturoznawczych, jakie wykładane są na polskiej germanistyce. Wykształcił ponad 100 magistrów oraz wypromował trzech doktorów. Recenzował prace doktorskie, habilitacyjne; opiniował dorobek kandydatów do tytułu naukowego profesora. Ponadto prowadził na UW zajęcia z historii literatury niemieckiej dla studentów hungarystyki, a na UG zajęcia z historii teatru niemieckiego dla studentów polonistyki.

Z okazji wręczenia Księgi Pamiątkowej na 65. urodziny składam czcigodnemu Jubilatowi w imieniu społeczności germanistycznej oraz swoim własnym życzenia wszelkiej pomyślności w życiu osobistym, satysfakcji z wykonywanej pracy zawodowej, najlepsze życzenia dalszych, jakże wymiernych sukcesów w dydaktyce, w prowadzonych przez Jubilata badaniach naukowych służących rozwojowi germanistyki polskiej i zagranicznej. Wielu twórczych pomysłów i ich realizacji w przyszłości oraz w kształceniu i uszlachetnianiu młodych umysłów. Ad multos annos!